

IZGLĪTĪBA MĀKSLĀ UN ZINĀTNĒS

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Rm 1:18–21; Ps 19:1–6, 96:9, 1Moz 3:6, 1Tim 6, Sak 1, Ļj 38.

ATMIŅAS PANTS:

“Debesis daudzina Dieva godu, un izplatījums izteic Viņa roku darbu” (Ps 19:2).

Izglītība ietver arī to, ko sauc par “mākslu un zinātni”. Bet, kad mēs mācāmies vai mācām mākslu vai zinātni no Bībeles perspektīvas, ko tas ietver? Vai mēs vienkārši piedāvājam izmeklētus Bībeles pantus, piemēram, kas attiecas uz kādu īpašu mūsdienu medicīnas aspektu vai mākslas vēsturi? To darot, mēs varam saistīt mūsu praktiskās nodarbības ar brīnišķīgo Dieva spēku, radot mūsu sarežģīto pasauli. Tomēr vienkārša Rakstu iekļaušana mācību grāmatas nodarbībā ir tikai neliela daļa no patiesas izglītības – no tādas izglītības, kas glābj un atpestī.

Lai šāda izglītība patiešām funkcionētu, mums ir vajadzīgs, lai Dieva Vārds sniegtu informāciju katras disciplīnas mācīšanai, sākot no humanitārajiem priekšmetiem līdz pat molekulārajai bioloģijai. Bet tā mēs varam pazaudēt no skata Dieva visvarenību, Viņa kā Radītāja un mūsu pasaules Uzturētāja suverenitāti. Mācoties ieraudzīt, ka Dievs raugās uz Savu radīto kā uz organisku un jēgpilnu, mēs sākam labāk saprast, kā varētu un vajadzētu mācīt noteiktas disciplīnas.

Šajā nedēļā mēs aplūkosim dažus principus, kas ir saistīti ar to, kā mēs varam mācīt mākslu un zinātni no kristīgā pasaules skatījuma un perspektīvas.

lepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 5. decembrī.

Tikai Kungs

Pierādījumi tam, ka ir dzīvs Dievs, ir atrodami visā Viņa radībā. Šis apgalvojums ir atkārtots tik bieži, ka tas ir kļuvis par klišeju. Ja mēs pārdomājam, piemēram, Dieva sirdi, radot šo pasauli, ko cilvēki ir sabojājuši, mēs varam nonākt tuvāk tam, kā vislabāk mācīt mākslu un zinātņi.

Aplūkosim, piemēram, cilvēka augšanu grūtniecības laikā. Bioloģija māca, ka jauna, saprātīga cilvēka dzīvība rodas no vienas apaugļotas olas un izaug līdz pilnīgai gatavībai pēc deviņiem mēnešiem. Mīloša Radītāja pazīmes ir viscaur šajā ciklā. Mīloša Dieva laipnība ir redzama vietas izvēlē, kur auglis attīstās: tieši zem nepārtraukti pukstošās mātes sirds. Auglim pieaugot, aug arī mātes vēders, tieši viņai priekšā. Nākamā māmiņa vienmēr tur savu bērnu savā priekšā, tieši tāpat kā Debesu Tēvs vienmēr redz Savus bērnus.

Izlasi Rm 1:18–21, Ps 19:1–6 un Neh 9:6. Ko šie panti stāsta mums par Dieva kā mūsu Radītāja darbu? _____

Pat pēc 6000 grēka gadiem un tūkstošiem gadu pēc pasaulplašajiem postījumiem plūdos vēl joprojām eksistē ārkārtīgi spēcīgi pierādījumi ne tikai tam, ka Dievs ir mūsu Radītājs, bet arī Dieva kā mūsu Radītāja spēkam, mīlestībai un labvēlībai. Tie patiesībā ir tik spēcīgi, ka Pāvils Rm 1:18–21 saka, ka tie, kas atmet Dievu, lielajā tiesas dienā būs “bez aizbildinājuma”, jo par Viņu var pietiekami mācīties no tā, ko Viņš ir radījis. Citiem vārdiem, viņi nespēs aizbildināt nezināšanu!

Cik svarīgi, ka kristīgā izglītība mākslā un zinātnē vienmēr balstās uz pieņēmumu, ka Dievs ir visa pastāvošā Radītājs un Uzturētājs, īpaši dienā un laikā, kad cilvēki ir nonākuši drīzāk pie radības, nevis pie Radītāja pielūgsmes. Jebkura ideoloģija un pieņēmumi, kas noliedz vai izslēdz Dievu, var novest tikai pie maldiem. Pasaulīga izglītība vadās pēc pieņēmuma, ka Dieva nav. Kristīgajai izglītībai nav jāiekrit šajā slazdā, ne arī tai būtu slēptā veidā jādarbojas pēc principiem, kas balstīti uz pieņēmumu, ka Dieva nav. Cilvēki citādi neizbēgami nonāks maldos.

Padomā par neticamajiem brīnumiem un skaistumu mūsu pasaulē, pat pēc grēka. Kā mēs varam mācīties gūt cerību un mierinājumu no tā, īpaši personīgu pārbaudījumu un ciešanu laikā? _____

Svētuma skaistums

Ps 96:9 teikts: “Pielūdziet To Kungu savā svētajā rotā, lai dreb Viņa vaiga priekšā visa pasaule!” Kā mēs saprotam šo domu – “svētajā rotā”? Ko tam vajadzētu nozīmēt kristiešiem, un kā tam vajadzētu ietekmēt to, kā mēs mācām par mākslu un skaistumu, kas bieži vien ir ar to saistīts? _____

Lai gan saka, ka “katram skatītājam savs skaistums”, mēs nedrīkstam aizmirst, kas ir tas, kas radīja to, kas skatās (sk. Sak 20:12). Lai gan mums ir jābūt uzmanīgiem, lai nesāktu pielūgt pašu radību (sk. vakardienas pētījumu), no radības skaistuma mēs varam mācīties par Dievu un Viņa mīlestību uz skaistumu. Ja mūsu kritusi pasaule vēl joprojām izskatās tik skaista, kurš gan spēj iedomāties, kāda tā izskatījās pirms grēkā krišanas? Un tas māca mums, ka Dievs patiešām ir skaistuma Radītājs.

Mākslu un zinātņu pētīšana var vilkt mūs tuvāk Dieva sirdij un raksturam, un tai arī vajadzētu to darīt. Tā kā mēs esam daļa no paša Dieva mākslas darba un zinātniskā fenomena, mēs varam arī vairāk mācīties par savu identitāti Kristū.

“Dievs vēlas, lai Viņa bērni novērtē Viņa darbus un priecājas vienkāršā, mierpilnā skaistumā, ar ko Viņš ir apveltījis mūsu šīs zemes mājas. Viņš mil skaistumu, un pāri visam, kas ir ārēji pievilcīgs, Viņš mil rakstura skaistumu. Viņš gribētu, lai mēs izkopjam šķīstumu un vienkāršību, ziedu klusās, cēlās īpašības.” (Elena Vaita “Ceļš pie Kristus”, 85. lpp.)

Izlasī 1Moz 3:6. Ko tas māca mums par to, ka skaistums vien pats par sevi nav obligāti labs un svēts? Sk. arī Sak 6:25, 31:30. _____

Tāpat kā visā, ko Dievs ir darījis, mums ir ienaidnieks, kas skaistumu izkropļo un izmanto savā labā. Tam nevajadzētu būt pārsteigumam, ka svētums un svētuma koncepts var tikt izmantots arī pret mums. Tāpēc īpaši mākslās kristīgajai izglītībai, vadoties pēc Rakstiem, ir jāpalīdz mums mācīties būt piesardzīgiem, saprotot, ka ne viss, kas ir skaists, ir arī labs un svēts.

Kas ir dažas “skaistās” lietas, kas nav obligāti svētas un labas? Vai kas ir tās skaistās lietas, ko var padarīt par nesvētām un sliktām, atkarībā no apstākļiem? Kādu standartu mēs izmantojam, lai to atšķirtu? _____

Eksperti maldos

Mēs zinām, ka mūsu pasaulē ir liela daļa mākslas un filosofijas, kas negodina Dievu. Daudzi teiktu, ka kristiešiem nevajadzētu pat ieiet šajos plaši pazīstamajos mājokļos. Septītās dienas adventistiem ir rūpīgi jāpārdomā savs business atsevišķās nozarēs, atbalstot atsevišķas institūcijas un medijus.

1Tim 6. nodaļā mums ir doti skaidri norādījumi, no kādām nodarbēm mums vajadzētu izvairīties, bet mums ir arī dots plašs paskaidrojums. Izlasi 1Tim 6:9, 10. Kas ir tās nodarbes, no kurām Pāvils mūs brīdina? _____

Izlasi pārējo 1Tim 6. nodaļu. Kādas ir galvenās nodarbošanās, ko Pāvils apstiprina? _____

Ievēro 1Tim 6:20, kā Pāvils brīdina “no nepareizas tā dēvētās atziņas”. Lai gan viņam ir cits konteksts, princips vienlga ir attiecināms. Tas ir, padomājiet par jebkādu informāciju, jebkādu mācību vai ticības apliecību, ne tikai tagad, bet visā cilvēces vēsturē, kas bijusi nepareiza. Cilvēki patiešām var būt eksperti maldos.

Gandrīz 2000 gadus pasaules gudrākie cilvēki, eksperti, uzskatīja, ka zeme atrodas nekustīga universa centrā, bet visas zvaigznes un planētas riņķo ap to perfektos apļos. Lai atbalstītu šos uzskatus, tika izmantota ļoti sarežģīta matemātika un zinātne, lai gan tā, izrādījās, bija nepareiza gandrīz katrā niansē. Tāpēc mēs varētu teikt, ka šie cilvēki bija eksperti maldos un ka šī mācība noteikti bija “nepareizi dēvētā atziņa”.

Bioloģijas zinātne mūsdienās, piemēram, apstiprina pieņēmumu, ka dzīvība sākās pirms miljardiem gadu, nejauši, bez Dieva un bez mērķa. Balstoties uz šo pieņēmumu, radusies sarežģīta un sīki izstrādāta zinātniskā literatūra lielā skaitā. Kādu mācību mēs varam paņemt no šī par to, kā cilvēki var būt eksperti maldos? Kā tam, ka mēs to saprotam, vajadzētu kopumā ietekmēt kristīgo izglītību un īpaši zinātnes mācīšanu? _____

Muļķība un gudrība

Izlasi Sak 1. nodaļu. Ko tā mums māca par to, kādai vajadzētu būt patiesai kristīgai izglītībai? _____

Bībele uzskatāmi salīdzina muļķību ar gudrību. Sakāmvārdu grāmata atgādina mums par pārdošanas uzvedības briesmām un par biedrošanos ar muļķiem. Atšķirība ir skaidra: Dievs ilgojas, lai Viņa ļaudis meklē gudrību, vērtē to un lai tā tiem ir pārpilnībā.

Mākslas un zinātnes studenti izmanto savus talantus, lai iegūtu zināšanas un sasniegtu izcilību studijās. Šo disciplīnu skolotāji dara to pašu. Mēs varam sasniegt māksliniecisku spožumu un zinātnisku izcilību tāpēc, ka mums ir zināšanas un spējas.

Tomēr ko no kristīgās perspektīvas patiesībā nozīmē māksla un zinātne, ja tā nepārāda atšķirību starp pareizu un nepareizu, labu un ļaunu, patiesību un maldiem? Viss, kas cilvēkam ir jādara, piemēram, ir jāpalasa nedaudz par tādu cilvēku dzīvi, kas tiek uzskatīti par pasaules vislielākajiem māksliniekiem, lai redzētu, ka brīnišķīgs talants un prasmes nav vienlīdzīgas ar morālu un godīgu dzīvi. Lieli zinātnieki, kas iesaistīti bioloģisko vai ķīmisko masu iznīcināšanas ieroču radīšanā, varbūt ir augsti izglītoti, augsti apdāvināti, bet kādi ir viņu darba augļi? Kā jau iepriekš teikts, zināšanas pašas par sevi nav obligāti laba lieta.

Izlasi Sak 1:7. Kā šis pants atklāj, kas ir patiesas kristīgās izglītības atslēga? _____

Kāds ateists, Nobela prēmijas laureāts, cilvēks, kas pētījis universu un fiziskos spēkus, kas stāv aiz tā, raksta: "Jo neaptveramāks šķiet universs, jo arī bezjēdzīgāks tas liekas." Ko tam vajadzētu mums stāstīt par to, ka zināšanas pašas par sevi var būt ne tikai bezjēdzīgas, bet, pat vēl ļaunāk, var novest pie rupjām kļūdām? _____

Kungs atbildēja Ījabam

Izlasi Īj 38. nodaļu. Ko tas māca mums par Dievu – ne tikai kā Radītāju, bet arī kā visas dzīvības uzturētāju? Kā šī svarīgā patiesība ietekmē to, kā mēs saprotam mākslu un zinātņi? _____

“Daudzi māca, ka matērijai piemīt vitāls spēks, –ka matērijai piešķirtas zināmas īpašības, kuras darbojas, pateicoties šai iekšējai enerģijai, un ka dabas norises notiek saskaņā ar noteiktiem likumiem, kuros pat Dievs nedrīkst iejaukties. Tā ir neīsta zinātne, kas nav savienojama ar Dieva Vārdu. Daba kalpo savam Radītājam. [...] Daba liecina par inteligenci, par noteiktu Esamību, par aktīvu Spēku, kas darbojas šajos likumos un caur tiem. Dabā pastāvīgi darbojas Tēvs un Dēls. Kristus saka: ‘Mans Tēvs aizvien vēl darbojas, tāpēc arī es darbojos’ (Īņ 5:17).” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši”, 114. lpp.)

Diemžēl, kā teikts iepriekš, liela daļa zinātnes darbojas pēc ateistiskiem, materiālistiskiem pieņēmumiem. Tas nozīmē, ka zinātnieks varbūt sāk ar augstāko skaistumu, ar galējo sarežģītību, pat abiem kopā, un tomēr apgalvo, ka tas ir radies nejauši, bez kāda iepriekšēja nodoma.

Tas patiesībā ir tas, ko zinātne visu laiku apgalvo. Dzīvība virs zemes visā tās skaistumā un sarežģītībā – sākot no tauriņiem līdz cilvēkiem – tiek uzskatīta nekas vairāk kā tikai ķīmisku vielu rezultāts, kas pirms miljardiem gadu nejauši pārtapis primitīvās dzīvības formās un nejaušu mutāciju un dabiskās atlases rezultātā pārtapis visā, kas dzīvo, kustas un elpo mūsdienās.

Zinātne, kāda tā tagad ir izveidojusies, apgalvo, ka pati ideja par pārdabisku Radītāju ir “nezinātniska”, jo to nevar zinātniski pārbaudīt, un tāpēc tas ir uzskats, ko zinātne nevar pieņemt. Šis pieņēmums nav kaut kas tāds, ko pati zinātne māca (patiesībā zinātne, šķiet, māca tieši pretējo: viss pasaules skaistums un sarežģītība patiešām norāda uz Radītāju), bet tā ir filosofiska nostāja, ko disciplīnai ir uzspieduši paši zinātnieki.

Tomēr problēma ir, ka Raksti māca – Dievs ne tikai radīja visu, bet Viņš arī uztur visu. Tas nozīmē, ka jebkurai patiesai kristīgai izglītībai zinātnē vajadzētu balstīties uz radikāli atšķirīgiem pieņēmumiem, ja salīdzinām ar tiem, kas kopumā ir mūsdienu zinātnes pamatā. Nenoliedzami, notiks sadursmes, īpaši jautājumā par pirmsākumiem.

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Divi iemesli, kāpēc zinātne, kas tik daudz ko atklāj pareizi, ir tik kļūdaina attiecībā uz pirmsākumiem: pirmkārt, zinātnei, kas pēta dabas pasauli, atbildes ir jāmeklē tikai dabas pasaulē. Otrkārt, zinātne pieņem, ka dabas likumiem ir jāpaliek nemainīgiem. Tomēr tie abi ir nepareizi, ja runājam par izcelsmi.

Apskatīsim pirmo, kas prasa, lai notikumi dabā tiktu pamatoti ar cēloņiem dabā. Ja pētām orkānu izcelsmi, viss ir kārtībā, bet vēl sliktāk nekā bezjēdzīgs šis princips ir jautājumā par pirmsākumiem, kas sākas ar “iesākumā Dievs radīja debesis un zemi” (1Moz 1:1). Ko zinātne, kas noliedz pārdabisku izcelsmi, var mums iemācīt par izcelsmi, kas ir pilnībā pārdabiska?

Un kā ar dabas nemainību? Šķiet, tas ir diezgan pamatoti, ja neņem vērā, ka Rm 5:12 – “tātad, kā viena cilvēka vainas dēļ pasaulē ienācis grēks un ar grēku – nāve, tā visu cilvēku dzīvē ienākusi nāve, jo visi viņi ir grēkojuši” – norāda, ka dabiskā vide neturpinājās un bija būtiski atšķirīga no jebkā, ko tagad pēta zinātne. Pasaule, kurā nebija nāves, bija radikāli atšķirīga no jebkā, ko mēs pētām mūsdienās, un pieņēmums, ka apstākļi bija ļoti līdzīgi, arī novedīs maldos.

Līdz ar to zinātne kļūdās pirmsākumu jautājumā, jo tā noliedz divus svarīgus radīšanas aspektus: pārdabisko spēku, kas aiz tās stāv, un radikālo fizisko pārrāvumu starp sākotnējo dabu un to, kādu mēs pazīstam tagad.

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Grupā pārrunājiet jautājumu par skaistumu. Kas ir skaistums? Kā mēs to definējam? Kā kristietis var definēt un saprast skaistumu citādi nekā nekristietis?

2. Kristus varēja atnākt uz zemi kā izcils zinātnieks, būt bagātīgi atalgots par Viņa pārsteidzošajiem pētījumiem. Viņš varēja iegūt visu iespējamo slavu kā mūziķis. Tā vietā Viņš nāca un mācījās kā pazemīgs amatnieks. Viņš bija klātesošs pie radīšanas, bet Viņš mācījās kā parasts cilvēks un paklausīgi izpildīja Savus pienākumus. Kādu iedrošinājumu tas dod mums, lai arī kur mēs atrastos savā izglītības vai profesionālajā ceļojumā?

3. Lai gan ne visi kristieši aicināti mācīt skolās, kristieši var mācīt citus ar vārdiem un darbiem, apzināti vai pilnībā neapzinoties. Kādus ieradumus šī iemesla dēļ kristietim vajadzētu izkopt gan kā Kristus skolēnam, gan kā pasaules izglītotajam?